

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 344

Rachunkowość a controlling

Redaktorzy naukowi

Edward Nowak

Maria Nieplowicz

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2014

Redaktor Wydawnictwa: Dorota Pitulec
Redaktor techniczny: Barbara Łopusiewicz
Korektor: Halina K. Kocur
Łamanie: Comp-rajt
Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:
www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,
w Dolnośląskiej Bibliotece Cyfrowej www.dbc.wroc.pl,
The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,
a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon
http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się
na stronie internetowej Wydawnictwa
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2014

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-469-1

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk i oprawa:
EXPOL, P. Rybiński, J. Dąbek, sp.j.
ul. Brzeska 4, 87-800 Włocławek

Spis treści

Wstęp	11
Krzysztof Adamowicz, Piotr Szczypa: Możliwości wykorzystania rachunkowości zarządczej w Lasach Państwowych	13
Tomasz Ankiewicz, Zofia Wyszowska: Proces wdrażania systemu controllingu w przedsiębiorstwie produkcyjnym	25
Wioletta Baran: System kontroli zarządczej w podmiotach leczniczych	41
Małgorzata Białas, Anna Surowiec: Przykład wykorzystania umowy konsorcjum w celu stworzenia skutecznego mechanizmu kontroli we współpracy międzyorganizacyjnej	52
Agnieszka Bieńkowska, Zygmunt Kral, Anna Zabłocka-Kluczka: Rozwiązania organizacyjne controllingu w organizacjach sieciowych	61
Adam Bujak: Charakterystyka problemów decyzyjnych dotyczących funkcjonowania systemu informacyjnego rachunkowości w przedsiębiorstwie	75
Andrzej Bytniewski: Efekty modernizacji technologicznej systemu rachunkowości	84
Joanna Dyczkowska, Tomasz Dyczkowski: Organizacja kontroli zarządczej w jednostkach sektora publicznego – wyniki badań empirycznych ...	94
Tomasz Dyczkowski, Joanna Dyczkowska: Wpływ technologii informacyjnych na funkcjonowanie systemów sprawozdawczości zarządczej w polskich przedsiębiorstwach	109
Joanna Dynowska, Zdzisław Kes: Systemy FK stosowane w biurach rachunkowych w województwie warmińsko-mazurskim – wyniki badań ankietowych	122
Krzysztof Dziadek: Specyfika, zakres i narzędzia rachunkowości zarządczej projektów dofinansowanych z Unii Europejskiej	134
Wojciech Fliegner: Metoda identyfikacji procesów ewidencji księgowej w środowisku informatycznym	144
Stanisław Gędek: Podstawy krótkookresowych decyzji produkcyjnych w przedsiębiorstwach wieloasortymentowych	160
Anna Glińska: Podejmowanie decyzji w zakresie kształtowania struktury zatrudnienia w zakładach pracy chronionej	171
Renata Gmińska: Aspekty behawioralne w rachunkowości zarządczej	185
Katarzyna Goldmann: Trendy zarządzania płynnością finansową – wyniki badań	194
Bartosz Góralski: Wartość firmy – czy istnieje wzorcowa metoda szacowania wartości godziwej?	203

Angelika Kaczmarczyk: Aktywowanie kosztów w bilansie a wiarygodność informacji sprawozdawczej	213
Marcin Klinowski: Ryzyko w analizie i ocenie projektów	221
Paul-Dieter Kluge: Statystyczne metody rankingowe i ratingowe jako instrumenty controllingu – zalety i wady	231
Konrad Kochański: Rola i miejsce budżetowania działalności marketingowej w przedsiębiorstwach handlowych sektora MSP w świetle badań empirycznych	246
Joanna Koczar: Rozwój rachunkowości zarządczej w Rosji – wybrane problemy	259
Magdalena Kowalczyk: Analiza SWOT jako instrument controllingu strategicznego gmin	267
Mieczysław Kowerski: Czy spółki giełdowe z udziałem Skarbu Państwa płacą zbyt duże dywidendy?	276
Alina Kozarkiewicz: Kontrola tworzenia i apropracji wartości w sieciach międzyorganizacyjnych	286
Wojciech Dawid Krzeszowski: Niepodzielony wynik finansowy a opodatkowanie	295
Mirosława Kwiecień: Współczesna rachunkowość a controlling	303
Tomasz Lis: Rozwój optymalizacji kosztów w procesach produkcyjnych – wybrane zagadnienia	313
Monika Łada: Ugruntowane teorie o rachunkowości zarządczej	323
Paweł Malinowski, Tomasz Ćwieliąg: Wykorzystanie benchmarkingu wraz z instrumentarium controllingu w zarządzaniu przedsiębiorstwem wodociągowo-kanalizacyjnym	331
Elżbieta Marcinkowska, Joanna Sawicka, Anna Stronczek: Outsourcing a system decyzyjny przedsiębiorstwa	341
Łukasz Matuszak: Dylematy implementacji Międzynarodowych Ram Zintegrowanej Sprawozdawczości	352
Bożena Nadolna: Identyfikacja zagrożeń dla walidacji badań w rachunkowości zarządczej	365
Beata Namiel: Analiza udziału gmin w podatkach dochodowych a dochody gmin za lata 2008-2012 na potrzeby controllingu wykorzystywanego w realizacji usług samorządu gminnego	378
Maria Nieplowicz: Budżet zadaniowy w miastach na prawach powiatu – wybrane zagadnienia	388
Edward Nowak: Obowiązki w zakresie sprawozdawczości a wielkość jednostki gospodarczej	396
Marta Nowak: Znaczenie wymiarów czasu w controllingu – definicje teoretyczne a psychologiczna charakterystyka controllerów	405

Katarzyna Piotrowska: Rachunek kosztów w warunkach upadłości likwidacyjnej	414
Krzysztof Prymon: Możliwość wystąpienia zjawiska kreatywnej rachunkowości w rolnictwie w świetle projektowanych zmian w opodatkowaniu gospodarstw rolnych	424
Ewa Różańska: Finansowa ocena projektów badawczo-rozwojowych w przedsiębiorstwie społecznie odpowiedzialnym	434
Jolanta Rubik: Nowe wyzwania dla controllingu personalnego w kontekście społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw	446
Marzena Rydzewska-Włodarczyk, Honorata Gumna: Budżetowanie kosztów w organizacjach pozarządowych na przykładzie fundacji „Ogrody Róż”	455
Beata Sadowska: Okresowa ocena pracownicza jako element controllingu zakładu budżetowego – studium przypadku	467
Irena Sobańska, Dariusz Rojek: Wpływ rachunkowości zarządczej na kulturę organizacyjną w innowacyjnym przedsiębiorstwie	476
Aleksandra Sulik-Górecka: Obszar kontroli wewnętrznej w procedurach rewizyjnych zamkniętych funduszy inwestycyjnych	489
Olga Szolno: Uwarunkowania efektywnego funkcjonowania budżetowania w jednostkach samorządu terytorialnego	500
Łukasz Szydelko: Polityka rachunkowości w przedsiębiorstwie zorientowanym procesowo – wybrane zagadnienia	511
Katarzyna Szymczyk-Madej: Budowa i funkcjonowanie systemów informatycznych rachunkowości – porównanie wyników badań z lat 2005 i 2014	520
Agnieszka Tubis: Controllingowy system informacyjny na potrzeby zarządzania ogumieniem w przedsiębiorstwie transportu drogowego	531
Adam Węgrzyn: Analiza porównawcza alternatywnych źródeł finansowania inwestycyjnego projektu infrastrukturalnego w energetyce przy wykorzystaniu funduszu typu <i>equity</i> oraz bankowego kredytu komercyjnego	540
Edward Wiszniowski: Prawne przesłanki ogłoszenia upadłości a zdolność do kontynuacji działania jednostki gospodarczej według rachunkowości	560
Tomasz Wójtowicz: Wycena rynkowa a wartość księgowa składników bilansu przedsiębiorstwa	569
Paweł Wroński: Zmiany we wdrażaniu systemów wspomaganie zarządzania przedsiębiorstwami w latach 2002-2013 – wyniki badań praktycznych	583
Grzegorz Zimon: Strategie zarządzania kapitałem obrotowym a płynność finansowa przedsiębiorstw	591

Summaries

Krzysztof Adamowicz, Piotr Szczypa: The possibilities of management accounting use in National Forests	24
Tomasz Ankiewicz, Zofia Wyszowska: The process of controlling system implementation in a production enterprise	40
Wioletta Baran: Management control system in healthcare providers	51
Małgorzata Białas, Anna Surowiec: An example of the use consortium agreement to create an effective control mechanism in interorganizational cooperation	60
Agnieszka Bieńkowska, Zygmunt Kral, Anna Zabłocka-Kluczka: Organizational solutions of controlling in network organizations	74
Adam Bujak: The profile of decision problems relating to the functioning of the accounting information system in an enterprise	83
Andrzej Bytniewski: The technological modernization's effects of accounting system	93
Joanna Dyczkowska, Tomasz Dyczkowski: Organization of management control in public sector – evidence of empirical studies in Poland	108
Tomasz Dyczkowski, Joanna Dyczkowska: Impact of information technologies on management reporting systems in Polish enterprises	121
Joanna Dynowska, Zdzisław Kes: The financial accounting system programs used in accounting firms in Warmia and Mazury Voivodeship – results of questionnaire research	133
Krzysztof Dziadek: Specific nature, scope and tools of accounting management of projects co-financed from the European Union	143
Wojciech Flegner: Method of identifying accounting processes in the IT environment	159
Stanisław Gędek: The basics of short-term production decisions in mass production enterprises	170
Anna Glińska: Making decision on shaping of employment's structure in sheltered workshop	184
Renata Gmińska: Behavioral aspects in management accounting	193
Katarzyna Goldmann: Trends in liquidity management – survey results	202
Bartosz Góralski: Goodwill – is there one standard of valuation of fair value?	212
Angelika Kaczmarczyk: Activating costs in the balance sheet and reliability of the information reporting	220
Marcin Klinowski: Risk in analysis and assessment of projects	230
Paul-Dieter Kluge: Statistical ranking and rating methods as controlling instruments – advantages and disadvantages	245
Konrad Kochański: The role and place of marketing budgeting in micro, small and medium trade enterprises in the light of empirical research	258

Joanna Koczar: Development of management accounting in Russia – selected issues	266
Magdalena Kowalczyk: SWOT analysis as an instrument of strategic controlling of municipalities	275
Mieczysław Kowerski: Do state controlled public companies pay too high dividends?	285
Alina Kozarkiewicz: Control of value creation and appropriation in inter-organizational networks	294
Wojciech Dawid Krzeszowski: Retained earnings and taxation	302
Mirosława Kwiecień: Contemporary accounting vs. controlling	312
Tomasz Lis: Development of costs optimization in production processes – selected aspects	322
Monika Łada: Grounded theories about management accounting	330
Paweł Malinowski, Tomasz Ćwieląg: Utilization of benchmarking and controlling tools in the management process of municipal water and sewage company	340
Elżbieta Marcinkowska, Joanna Sawicka, Anna Stronczek: Outsourcing and company's decision-making model	351
Łukasz Matuszak: Implementation dilemmas of the international integrated reporting framework	364
Bożena Nadolna: Identification of threats to the validation in management accounting research	377
Beata Namiel: Analysis of share of communities in income taxes and income of communities in the years 2008-2012 for community controlling used in services realization of commune	387
Maria Nieplowicz: The performance-based budget cities with county rights – selected issues	395
Edward Nowak: Obligations relating to statutory financial reporting vs. company size	404
Marta Nowak: Importance of time perspectives in controlling – theoretical definitions vs. psychological characteristics of controllers	413
Katarzyna Piotrowska: Bill of costs in insolvency proceedings	423
Krzysztof Prymon: On possibility of appearance of creative accounting in agriculture in the light of proposed amendments of farms' taxation	433
Ewa Różańska: Financial assessment of research and development projects in a socially responsible company	445
Jolanta Rubik: New challenges for personal controlling in the context of Corporate Social Responsibility	454
Marzena Rydzewska-Włodarczyk, Honorata Gumna: Costs budgeting in non-profit organizations on the example of the foundation's "Ogrody Róż"	466

Beata Sadowska: Periodic assessment of employees, as part of controlling in the budgetary establishment – case study	475
Irena Sobańska, Dariusz Rojek: Impact of management accounting on organizational culture in an innovative company	487
Aleksandra Sulik-Górecka: Internal control system of close-end investment funds in the audit procedures	499
Olga Szolno: Conditioning of effective budgeting functioning in local government units	510
Łukasz Szydełko: The accounting policy in process-oriented company – chosen aspects	519
Katarzyna Szymczyk-Madej: Building and functioning of accounting information systems – a comparison research results from 2005 and 2014	530
Agnieszka Tubis: Controlling information system for the management of tires in the road transportation company	539
Adam Węgrzyn: Comparative analysis of alternative sources of infrastructure project investments funding in energy sector using equity fund type and commercial bank loan	558
Edward Wiszniowski: Legal grounds for bankruptcy vs. company's ability to stay active and afloat seen from the accounting perspective	568
Tomasz Wójtowicz: Market valuation vs. book value of balance sheet elements	582
Paweł Wroński: Changes in implementation of management support systems in enterprises in 2002-2013 – results of practical study	590
Grzegorz Zimon: Strategies of working capital management vs. financial liquidity of companies	603

Joanna Dynowska

Wyższa Szkoła Administracji Publicznej w Ostrołęce

e-mail: joannan@uwm.edu.pl

Zdzisław Kes

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

e-mail: zdzislaw.kes@ue.wroc.pl

SYSTEMY FK STOSOWANE W BIURACH RACHUNKOWYCH W WOJEWÓDZTWIE WARMIŃSKO-MAZURSKIM – WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH

Streszczenie: Celem artykułu była identyfikacja systemów FK wykorzystywanych w badanych biurach rachunkowych. Dokonano także analizy najczęściej wykonywanych usług przy użyciu stosowanych systemów oraz określono, jakie programy są wykorzystywane przy prowadzeniu księgowości za pomocą różnych form księgowości. Badania ankietowe przeprowadzono wśród 31 biur rachunkowych województwa warmińsko-mazurskiego. W zbieraniu danych zastosowano metodykę CATI. Wyniki badań wykazały, że najpopularniejsze programy stosowane w badanych jednostkach to Rachmistrz GT i Rewizor GT oraz programy pakietu Symfonia. Ankietowane biura rachunkowe w większości wykorzystują więcej niż jedno oprogramowanie (najczęściej dwa lub trzy programy). Przeważającymi formami księgowości stosowanej przez klientów badanych podmiotów były podatkowa księga przychodów i rozchodów oraz ryczałt od przychodów ewidencjonowanych. Najrzadziej stosowane były księgi handlowe. Najczęstszymi usługami świadczonymi przez biura rachunkowe były prowadzenie rachunkowości przedsiębiorstw oraz rozliczanie zobowiązań na rzecz US i ZUS.

Słowa kluczowe: systemy FK, programy komputerowe, biura rachunkowe.

DOI: 10.15611/pn.2014.344.10

1. Wstęp

Rynek IT należy do rynków dynamicznie rozwijających się oraz wykazujących przyrosty obrotów. Ważnym ogniwem branży IT są produkcja i sprzedaż oprogramowania. Wśród szerokiej gamy rozwiązań informatycznych znajdują się progra-

my przeznaczone do prowadzenia rachunkowości. Producenci tych aplikacji oferują szeroką gamę programów do prowadzenia zarówno pełnej, jak i uproszczonej księgowości jednostek gospodarczych. Często spotykanym rozwiązaniem jest modułowa budowa systemów finansowo-księgowych, co pozwala na wybór i zakup konkretnych części aplikacji bez konieczności instalowania wszystkich składowych systemu. Wśród systemów FK znajdują się charakterystyczne rozwiązania sprzyjające wykorzystaniu ich przez biura rachunkowe. W skład takich produktów wchodzi aplikacje do prowadzenia księgowości wielu jednostek gospodarczych w dowolnej formie oraz programy wspomagające zarządzanie biurem. Analizując rynek systemów FK, można łatwo dostrzec bogaty wybór różnych aplikacji. W grupie dostawców oprogramowania skierowanego do biur rachunkowych można wymienić np.: LeftHand, Asseco-WAPRO, InsERT, Ramzes, Sage.

W związku z dużą różnorodnością oferty systemów FK do biur rachunkowych pojawiają się pytania o to, jakie programy są wybierane, jak są one oceniane przez właścicieli biur oraz jakie zadania są realizowane za pomocą tych programów. Stąd celem głównym niniejszego artykułu jest identyfikacja programów komputerowych stosowanych w biurach rachunkowych. Jako cele szczegółowe należy wymienić: przedstawienie ich charakterystyk, analizę najczęściej wykonywanych usług przy użyciu systemów FK oraz określenie najczęściej wykorzystywanych programów przy prowadzeniu księgowości za pomocą różnych form księgowości.

Analiza piśmiennictwa dotyczącego szeroko pojętej rachunkowości wskazuje na lukę w temacie podjętym w niniejszym opracowaniu. Zespół autorów (Z. Luty, M. Biernacki, A. Kasperowicz i A. Mazur) prezentuje istotę prowadzenia rachunkowości komputerowej z wykorzystaniem programu ewidencji księgowej Symfonia Premium – Finanse i Księgowość [Luty i in. 2010]. Zainteresowanie konkretnym systemem FK w obszarze teorii rachunkowości wynika z jego popularności, jak również funkcjonalności oraz możliwości jego aplikacji w procesie dydaktycznym na uczelniach wyższych. Tematyka ta była dalej rozwijana w pracy pod redakcją A. Kasperowicz, gdzie przedstawiono zastosowanie Symfonii m.in. w obszarze sprawozdawczości finansowej oraz analizy finansowej [Kasperowicz 2013]. Pewna część publikacji obejmuje zagadnienia doboru programów FK, są to np. artykuły J. Gieruszyńskiego [2007] czy J. Wilczyszyn [2007] publikowane na łamach miesięcznika „Rachunkowość” oraz rozdział D. Trzcńskiej w pracy zbiorowej pod redakcją T. Cebrowskiej [Trzcńska 2013]. Innym obszarem jest kwestia rozwoju systemów FK. Ta tematyka była poruszana przez E. Dudek w miesięczniku „Monitor Rachunkowości i Finansów” [Dudek 2003]. Ciekawy głos w dyskusji nad kierunkami zmian w informatyzacji rachunkowości przedstawiła A. Paślawska w miesięczniku „Rachunkowość” [Paślawska 2013]. Jak ustalono na podstawie analizy przywołanych prac, obszar wykorzystania systemów w FK w biurach rachunkowych nie występuje w literaturze przedmiotu, zatem niniejszy artykuł aspiruje do prac mających na celu wypełnienie tej luki.

Aby zrealizować cel artykułu, przeprowadzono badania ankietowe wśród biur rachunkowych województwa warmińsko-mazurskiego. Wyniki badań uzyskanych z ankiety poddano analizie statystycznej, na podstawie której uzyskano odpowiedzi na poszczególne pytania badawcze. Badania przeprowadzono na początku 2014 roku. W zbieraniu danych zastosowano metodykę CATI.

2. Charakterystyka wybranych aplikacji FK

Z dużym prawdopodobieństwem można założyć, że każda osoba związana z rachunkowością spotkała się z pojęciem systemu FK. Jest to wynikiem procesu zastępowania tradycyjnych technik prowadzenia ksiąg rachunkowych przez coraz wydajniejsze, a zarazem tańsze rozwiązania IT. Z uwagi na powszechność stosowania aplikacji komputerowych w rachunkowości problematyka prowadzenia wirtualnych ksiąg doczekała się odpowiednich norm. W komunikacie nr 10 Ministra Finansów z dnia 18 maja 2010 r. w sprawie ogłoszenia uchwały Komitetu Standardów Rachunkowości w sprawie przyjęcia stanowiska Komitetu w sprawie niektórych zasad prowadzenia ksiąg rachunkowych zawarto definicje systemu komputerowego oraz systemu FK. Do systemu komputerowego zaliczono sprzęt komputerowy wraz z oprogramowaniem, na które składa się zbiór programów i funkcji, umożliwiające przetwarzanie danych. Natomiast system finansowo-księgowy (zwany też w skrócie systemem FK) został zdefiniowany jako część składowa systemu komputerowego umożliwiająca przetwarzanie danych służące do prowadzenia ksiąg rachunkowych¹.

W celu przybliżenia problematyki stosowania systemów FK w biurach rachunkowych przedstawiono w niniejszym podpunkcie charakterystyki czterech wybranych aplikacji takich producentów, jak: Sage, Comarch, Soneta.

System firmy Sage – Symfonia Pro, jest pierwszym na polskim rynku zintegrowanym pakietem programów wspomagających zarządzanie małych i średnich firm. Stworzony został specjalnie dla platformy WindowsTM. Oprogramowanie to wspiera zarządzanie, wspomaga codzienną działalność firmy w obszarze ewidencji oraz obsługi zdarzeń gospodarczych. System umożliwia także uzyskanie szczegółowych danych wymaganych do podjęcia najważniejszych decyzji.

Jednym z najpopularniejszych modułów systemu Symfonia Pro jest moduł Finanse i Księgowość. Program ten wykonuje wszystkie niezbędne operacje księgowo-we, takie jak: budowanie planu kont, księgowanie dokumentów, automatyczny bilans zamknięcia, rozrachunki i rozliczenia oraz generuje zestawienia i sprawozdania – gotowe lub określone przez użytkownika.

System finansowo-księgowy Symfonia jest stworzony do prowadzenia pełnej księgowości. Program umożliwia wykonywanie wielu operacji księgowych, któ-

¹ Dz. Urz. Min. Fin. z dnia 24.06.2010 r., nr 6, poz. 26.

rych realizację narzuca Ustawa o rachunkowości (DzU nr 121, poz. 591). Realizacja zestawień i raportów, szybki dostęp do informacji, bieżąca kontrola nad zobowiązaniami i należnościami, łatwe dostosowanie programu do wymagań firmy oraz zwiększone zabezpieczenie danych w programie to zalety tej aplikacji.

Oprogramowanie Comarch Optima, w wydaniu przygotowanym dla biur rachunkowych, to stosowane w ponad 4000 biur rachunkowych oraz kancelariach doradztwa podatkowego aplikacje wspomagające świadczenie, zgodne z przepisami usług księgowych. Programy ułatwiają rozliczanie jednostek gospodarczych we wszystkich formach księgowości, łącznie z ewidencją kadr i rachubą płac. Aplikacja jest w pełni zintegrowanym pakietem programów wspomagających kompleksowe prowadzenie biura rachunkowego. Dzięki modułom do prowadzenia księgowości możliwe jest rozliczanie podatków zarówno w pełnej, jak i uproszczonej formie księgowości. Wchodząca w skład pakietu aplikacja do zarządzania biurem to z kolei duże ułatwienie i usprawnienie pracy dla właścicieli i pracowników biur rachunkowych.

System firmy Sonata – Enova, zaliczany jest do grupy systemów zintegrowanych klasy ERP. Oprogramowanie oferowane jest w trzech odmianach funkcjonalnych – wersji srebrnej, złotej i platynowej. Wersja srebrna to oprogramowanie skierowane do małych i średnich firm. Obsługa podatkowo-finansowa proponowana w tym rozwiązaniu realizowana jest poprzez moduł Księga przychodów i rozchodów. Wersja złota to oprogramowanie powstałe z myślą o użytkownikach prowadzących dokumentację księgową na podstawie planu kont. Adresatami tej wersji są głównie średnie i duże przedsiębiorstwa. Aplikacja w wersji platynowej pozwala na „dobudowanie” zewnętrznych modułów DDL tworzonych przez firmę informatyczną niezależnie od producenta. Użytkownik ma możliwość edytowania danych, które poszerzają oferowaną przez producenta funkcjonalność systemu i dostosowują ją do wymagań klienta. Dostępność trzech wersji oprogramowania umożliwia poszerzenie funkcjonalności, w zależności od potrzeb użytkownika, zamiast jego wymiany.

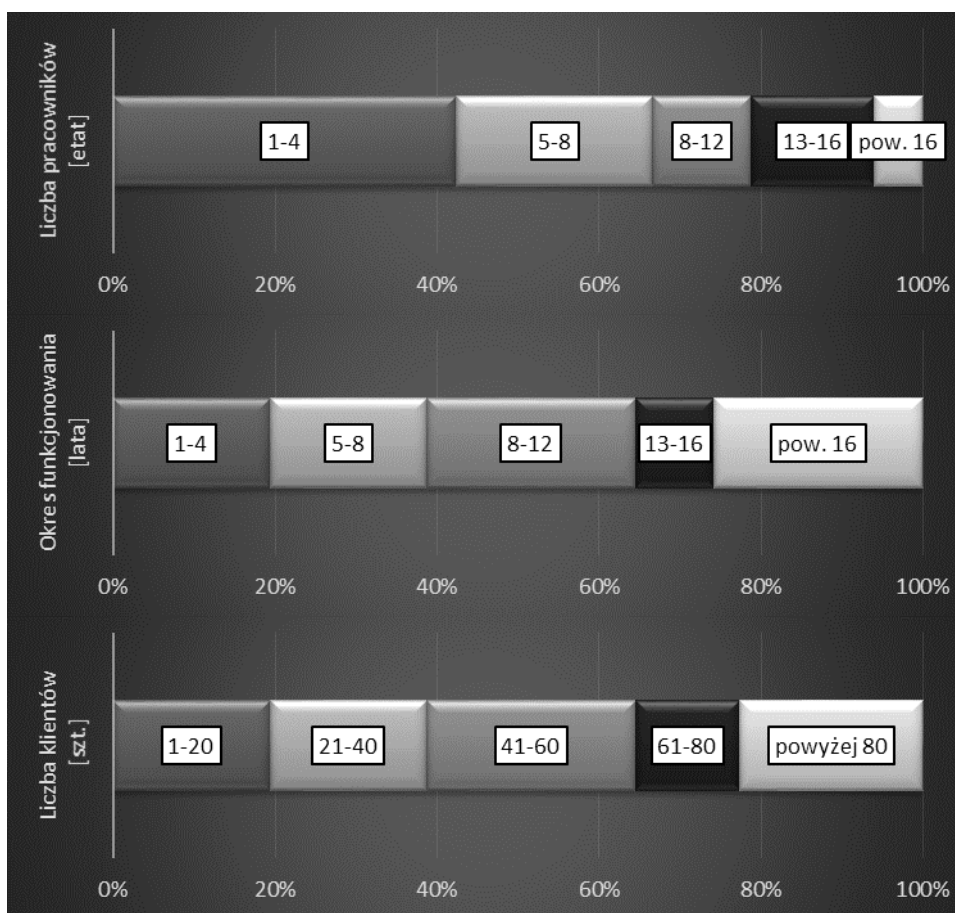
Enova może być zatem wykorzystywana jako program dla biura rachunkowego, program dla kadr, program dla handlu, program dla księgowości oraz działu kadry i płace. System Enova można zdefiniować jako system złożony z modułów: HR (*Human Resources Management*) – system zarządzania personelem, FK (system finansowo-księgowy) oraz CRM (*Customer Relationship Management*) – system zarządzania relacjami z klientami.

Z myślą o biurach rachunkowych stworzono specjalną wersję programu Enova. Ta odmiana zawiera wszystkie narzędzia niezbędne jednostkom wykonującym usługi księgowo-podatkowe. Umożliwia ona świadczenie usług w zakresie rozliczania jednostek gospodarczych z podatku w oparciu o księgowość pełną i uproszczoną. System pozwala również na naliczanie płac, prowadzenie ewidencji kadrowej oraz pełną obsługę ZUS i US. Dodatkowym atutem aplikacji jest opcja przesyłania klientom deklaracji, zestawień księgowych czy raportów w formie elektro-

nicznej od razu z programu. Oprogramowanie Enova dla biur rachunkowych gwarantuje także aktualizacje programu zgodnie z aktualnymi przepisami prawa. Oferta została zaprojektowana tak, aby spełnić wymagania zarówno dużych, jak i mniejszych biur rachunkowych.

3. Metodyka badań

Zakres podmiotowy badań objął 31 biur rachunkowych zlokalizowanych w województwie warmińsko-mazurskim. Przedmiotem badań były programy finansowo-księgowe wykorzystywane w badanych podmiotach. Badania przeprowadzone zostały w lutym 2014 roku.

Rys. 1. Struktura wiekowa i liczebności klientów oraz liczebność pracowników badanych podmiotów

Źródło: opracowanie własne.

W celu zebrania danych źródłowych posłużono się metodą CATI. Skrót pochodzi od angielskiego określenia *computer assisted telephone interview* i oznacza zbieranie informacji w trakcie rozmowy telefonicznej, w czasie której ankieter posługuje się programem komputerowym służącym do wprowadzania odpowiedzi, jak również ułatwiającym zadawanie odpowiednich pytań zgodnie z wyborami dokonanyymi przez ankietowanego.

Narzędziem badań był kwestionariusz ankietowy skierowany do właścicieli biur rachunkowych. Konstrukcja kwestionariusza ankiety zawierała dwie części: metryczkę – umożliwiającą scharakteryzowanie badanego podmiotu, oraz część pytań – służącą do zrealizowania podstawowego celu badania.

Ankietowane biura różniły się: liczbą stałych klientów, poziomem konkurencji, cenami usług, wykorzystywanymi programami finansowo-księgowymi, stopniem zadowolenia z używanych aplikacji czy planami wdrożenia nowych programów w biurze.

Analizowane podmioty to w większości małe biura rachunkowe, zatrudniające do 4 osób, z dużym doświadczeniem na rynku, funkcjonujące od ponad 10 lat. Liczba klientów przypadających na jedno biuro kształtuje się średnio w przedziale 41-60. Strukturę wiekową i liczebność klientów oraz liczebność pracowników przedstawiono na rys. 1.

Lokalny rynek usług rachunkowych cechuje się wysoką konkurencją, co wynika z dużego zainteresowania tego rodzaju usługami. Stałymi klientami biur rachunkowych są jednostki gospodarcze, które od lat korzystają z outsourcingu rachunkowości. Liczba stałych klientów jest duża i sięga ponad 60 osób stale korzystających z tego rodzaju działalności. Ceny usług w biurach rachunkowych zazwyczaj są zbliżone do konkurencji.

4. Programy finansowo-księgowe wykorzystywane w biurach rachunkowych

Wyniki przeprowadzonych badań ankietowych wskazują na dużą różnorodność w oprogramowaniu wykorzystywanym przez biura rachunkowe. W 31 badanych jednostkach zastosowanie miało 20 różnych programów finansowo-księgowych (tab. 1).

Najpopularniejsze okazały się składniki pakietu Insert: program Rewizor, wykorzystywany przez co trzecie badane biuro – 16 biur. Następnie był program pakietu Symfonia: Symfonia Finanse i Księgowość (15) oraz Rachmistrz – 10 biur pracujących na tej aplikacji. Dość popularne były także aplikacje KPRBC, CDN Optima, RAKSSQL, KPİR oraz GratyfikantGT. Wśród pozostałych programów, które miały zastosowanie w pojedynczych biurach, znalazły się: Ramzes, Symfonia Kadry i Płace, Program Płacowo-Kadrowy VARICO, WF-FaPeR, ReSET2 Wrocław oraz Paciali.

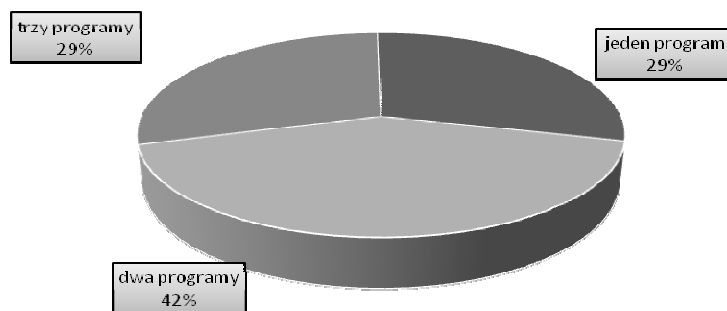
Z danych przedstawionych na rys. 2 wynika, że 29% badanych podmiotów posiadało tylko jeden system FK. Biura używające trzech programów cechuje taki sam udział procentowy. Natomiast niecała połowa populacji biur korzystała z dwóch programów.

Tabela 1. Programy finansowo-księgowo wykorzystywane w biurach rachunkowych

Program	N	%	Program	N	%
Rewizor	10	32,3	RZ KSIĘGA	2	6,5
Symfonia – Finanse i Księgowość	9	29,0	Płatnik	2	6,5
Rachmistrz	7	22,6	ENOVA	2	6,5
Symfonia – Mała Księgowość	5	16,1	Buchalter	2	6,5
CDN Optima	3	9,7	GratyfikantGT	2	6,5
RAKSSQL	3	9,7	Fakt	2	6,5
KPIR	3	9,7	Inne	6	19,4
KPRBC	4	12,9			

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań.

Jak wynika z tab. 1, większość biur stosuje więcej niż jedną aplikację. W wyniku analizy liczebności różnych programów używanych w jednym biurze rachunkowym wykonano wykres kołowy przedstawiony na rys. 2.

Rys. 2. Liczebność programów stosowanych w biurze rachunkowym

Źródło: opracowanie własne.

Na wybór programu księgowego w dużej mierze miały wpływ: świadczone usługi w biurze oraz stosowana forma księgowości przy rozliczaniu firm. Zaprezentowane dalej wyniki badań pokazują, które z usług świadczonych przez biura rachunkowe są najpopularniejsze oraz jaka forma księgowości jest najczęściej wykorzystywana. Koncentrując uwagę na usługach świadczonych przez biura, analizie poddano 6 usług najczęściej wykonywanych przez badane podmioty. Ankietowani zostali proszeni o przyporządkowanie odpowiedniego numeru od 1 do 6 do konkretnej usługi wykonywanej w biurze według częstości jej świadczenia. W tabeli 2 zawarto wyniki prezentujące odpowiedzi badanych biur.

Tabela 2. Częstotliwość świadczonych usług w biurach rachunkowych

Rodzaj usługi	Częstotliwość świadczenia usług od 1 (najczęściej) do 6 (najrzadziej) lub brak usługi						
	1	2	3	4	5	6	brak
Prowadzenie rachunkowości przedsiębiorstw	25	1	0	1	1	3	0
Rozliczanie zobowiązań na rzecz US i ZUS	3	22	0	1	4	1	0
Analizy ekonomiczno-finansowe	3	0	3	3	10	10	2
Doradztwo podatkowe	2	2	8	4	7	2	6
Rejestracja firm w US, GUS i ZUS	3	0	8	15	2	0	3
Reprezentacja podatników i przedsiębiorców przed organami skarbowymi	1	3	12	3	4	7	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań.

W celu obiektywnego ustalenia popularności analizowanych usług odpowiednim częstotliwościom nadano wagi od 6 dla najczęściej świadczonych usług do 0 dla usług, których biuro nie prowadzi. Następnie zsumowano wymnożone przez odpowiednie wagi liczby biur z określonymi częstotliwościami i otrzymano wynik, który decyduje o pozycji konkretnej usługi w rankingu najczęściej wykonywanych świadczeń w biurach rachunkowych (tab. 3).

Najpopularniejszymi usługami świadczonymi przez biura rachunkowe okazały się kolejno: prowadzenie rachunkowości przedsiębiorstw – 25 biur umieściło tę usługę na pierwszym miejscu, rozliczanie zobowiązań na rzecz US i ZUS – 21 biur usytuowało tę usługę na drugiej pozycji. Trzecią pozycją na liście najpopularniejszych czynności było doradztwo podatkowe oraz rejestracja firm w US, GUS i ZUS (po 8 biur przyporządkowało trzecie miejsce tej usłudze). Mniej popularne są analizy ekonomiczno-finansowe oraz reprezentacja podatników i przedsiębiorców przed organami skarbowymi.

Tabela 3. Częstotliwość świadczonych usług – przypisanie wag

Usługa	Częstotliwość						Razem
	waga						
	1	2	3	4	5	6	
	6	5	4	3	2	1	
	N	N	N	N	N	N	
Prowadzenie rachunkowości przedsiębiorstw	150	5	0	3	4	3	163
Rozliczanie zobowiązań na rzecz US i ZUS	18	111	0	3	6	1	140
Rejestracja firm w US, GUS i ZUS	18	0	28	48	4	0	99
Reprezentacja podatników i przedsiębiorców przed organami skarbowymi	12	20	36	12	14	2	93
Doradztwo podatkowe	6	16	44	9	8	8	82
Analizy ekonomiczno-finansowe	18	0	12	9	20	10	69

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań.

Częstotliwość świadczonych usług została również przeanalizowana pod kątem najpopularniejszych programów wykorzystywanych przez biura rachunkowe: składniki pakietu Insert oraz programy pakietu Symfonia.

W pierwszej kolejności zbadano wykorzystywanie programów Rachmistrz i Rewizor w zależności od częstotliwości świadczonych usług. Jak pokazują wyniki badań, najczęściej świadczone są usługi: prowadzenie rachunkowości przedsiębiorstw, rozliczanie zobowiązań na rzecz US i ZUS oraz reprezentacja podatników i przedsiębiorców przed organami skarbowymi. Rzadziej wykonują takie usługi, jak: rejestracja firm w US, GUS i ZUS, analizy ekonomiczno-finansowe czy doradztwo podatkowe. Wyniki te pokrywają się z wnioskami zaprezentowanymi wyżej odnośnie do najpopularniejszych usług świadczonych przez wszystkie biura rachunkowe.

Tabela 4. Częstotliwość średnioważona świadczonych usług przy zastosowaniu programów Rachmistrz i Rewizor

Usługa	Częstotliwość uśredniona na podstawie wag
Prowadzenie rachunkowości przedsiębiorstw	52
Rozliczanie zobowiązań na rzecz US i ZUS	44
Reprezentacja podatników i przedsiębiorców przed organami skarbowymi	37
Rejestracja firm w US, GUS i ZUS	36
Doradztwo podatkowe	30
Analizy ekonomiczno-finansowe	29

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań.

Częstotliwość świadczonych usług w biurach wykorzystujących oprogramowanie z pakietu Symfonia przedstawiono w tab. 5. Zaprezentowane wyniki cechują się dużym zróżnicowaniem odpowiedzi ankietowanych. Brakuje jednomyślności respondentów przy wyborze częstotliwości usług. Trudno w tej sytuacji ocenić, które z usług są bardziej, a które mniej popularne. Można zatem przyjąć, że przy zastosowaniu pakietu Symfonia biuro rachunkowe jest przygotowane na świadczenie różnych usług z podobną częstotliwością.

Tabela 5. Częstotliwość średnioważona świadczonych usług przy zastosowaniu programów pakietu Symfonia

Usługa	Częstotliwość uśredniona na podstawie wag
Prowadzenie rachunkowości przedsiębiorstw	46
Rozliczanie zobowiązań na rzecz US i ZUS	45
Doradztwo podatkowe	30
Reprezentacja podatników i przedsiębiorców przed organami skarbowymi	29
Rejestracja firm w US, GUS i ZUS	28
Analizy ekonomiczno-finansowe	23

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań.

Drugim czynnikiem mającym wpływ na wybór oprogramowania FK przez biuro rachunkowe była forma księgowości stosowana przez ich klientów. Badane podmioty do wyboru mają księgowość uproszczoną (w skład której wchodzi: ryczałt od przychodów ewidencjonowanych oraz podatkowa księga przychodów i rozchodów) lub księgowość pełną – księgi handlowe.

Jak wynika z badań, przeważa podatkowa księga przychodów i rozchodów, którą stosowało 3/4 badanych podmiotów. Na drugim miejscu (14,7%) był ryczałt od przychodów ewidencjonowanych. Najrzadziej stosowane są księgi handlowe, które były prowadzone dla co dziesiątej firmy będącej klientem badanych biur rachunkowych (tab. 6).

Tabela 6. Formy księgowości stosowane przy rozliczaniu firm

Forma księgowości	N	%
Podatkowa księga przychodów i rozchodów	1933	75,0
Ryczałt od przychodów ewidencjonowanych	379	14,7
Księgi handlowe	266	10,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań.

Formy księgowości zostały następnie przeanalizowane pod kątem ich realizacji przez najpopularniejsze programy księgowo wśród badanych biur (tab. 7).

Tabela 7. Liczba i procent firm rozliczanych za pomocą poszczególnej formy księgowości z wykorzystaniem odpowiedniego programu księgowego

Program	KPiR	%	Ryczałt ewidencjonowany	%	Księgi handlowe	%
RachmistrzGT	201	30,6	48	42,1	–	–
RewizorGT	–	–	–	–	24	32,9
Symfonia Mała Księgowość	165	25,1	38	33,3	–	–
Symfonia Finanse i Księgowość	–	–	–	–	27	37
Pozostałe programy łącznie	291	44,3	28	24,6	22	30,1
Razem	657	100,0	114	100,0	73	100,0

Źródło: opracowanie własne.

Składniki wyodrębnione z pakietu Insert to programy: RachmistrzGT – aplikacja do prowadzenia uproszczonej księgowości oraz RewizorGT – do prowadzenia pełnej księgowości. Pakiet Symfonia zawiera programy: Symfonia Mała Księgowość – aplikacja do prowadzenia uproszczonej księgowości, oraz Symfonia Finanse i Księgowość – do realizowania pełnej Księgowości. Zgodnie z zaprezentowanymi w tabeli danymi, w przypadku stosowania uproszczonych form księgowości największe zastosowanie ma program RachmistrzGT.

5. Podsumowanie

Na podstawie przeprowadzonych badań oraz analizy odpowiedzi na pytania ankietowe ustalono listę systemów FK wykorzystywanych najczęściej w biurach rachunkowych. Dominuje rozwiązanie dostarczane przez firmy Insert oraz Sage. Są to Rewizor, RachmistrzGT, Symfonia Księgowość i Finanse oraz Mała Księgowość. Z badań wynika, że niecałe 60% aplikacji używanych w biurach rachunkowych pochodzi właśnie z tych dwóch firm.

Charakteryzując badane jednostki, można stwierdzić, że w większości są to jednostki małe (do 4 pracowników), istniejące na rynku przeciętnie 8 i pół roku. Biura te stosują w przeważającej większości po dwa systemy FK i obsługują przeciętnie 25 jednostek.

Dominującą formą prowadzenia rachunkowości wśród klientów badanych podmiotów jest księga przychodów i rozchodów. Księgi handlowe lub ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych wybrała 1/4 przedsiębiorstw.

Wśród funkcji realizowanych za pomocą systemów FK ankietowani wskazali, że najczęściej prowadzą rachunkowość przedsiębiorstw, natomiast na drugim miejscu podali rozliczanie zobowiązań na rzecz US i ZUS.

Przeprowadzone badania należy traktować jako przyczynkowe do porównań w skali całego kraju oraz do badań pogłębionych w zakresie analizy korelacji i kryteriów wyboru danego systemu FK.

Literatura

- Dudek E., 2003, *Rozwój systemów informatycznych rachunkowości*, „Monitor Rachunkowości i Finansów” nr 5, s. 19-25.
- Gieruszyński J., 2007, *Wymieniamy system informatyczny*, „Rachunkowość” nr 9, s. 8-16.
- Kasperowicz A. (red.), 2013, *Rachunkowość komputerowa: sprawozdawczość elektroniczna*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław.
- Komunikat nr 10 Ministra Finansów z dnia 18 maja 2010 r. w sprawie ogłoszenia uchwały Komitetu Standardów Rachunkowości w sprawie przyjęcia stanowiska Komitetu w sprawie niektórych zasad prowadzenia ksiąg rachunkowych, Dz. Urz. Min. Fin. z dnia 24.06.2010 r., nr 6, poz. 26.
- Luty Z., Biernacki M., Kasperowicz A., Mazur A., 2010, *Rachunkowość komputerowa*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław.
- Paślawska A., 2013, *Od amerykanki w chmury, czyli o technikach prowadzenia księgowości*, „Rachunkowość” nr 12, s. 2-8.
- Trzcinińska D., 2013, *Kryteria wyboru systemu finansowo-księgowego*, [w:] T. Cebrowska (red.), *Rachunkowość finansowa i podatkowa*, PWN, Warszawa, s. 195-208.
- Wilczyszyn J., 2007, *Kupujemy program FK*, „Rachunkowość” nr 9, s. 18-25.

THE FINANCIAL ACCOUNTING SYSTEM PROGRAMS USED IN ACCOUNTING FIRMS IN WARMIA AND MAZURY VOIVODESHIP – RESULTS OF QUESTIONNAIRE RESEARCH

Summary: The purpose of the paper was to investigate the financial and accounting programs (software) used in the studied accounting firms. The article also analyzed the most commonly performed services using these systems and identified which programs were used for bookkeeping for various forms of accounting. The survey was conducted among 31 accounting firms in the Warmia and Mazury Voivodeship using the CATI method to collect the data. The results of the conducted questionnaire survey revealed that the most popular computer software programs used in the analyzed companies were: Rachmistrz GT, Rewizor GT and Symfonia. Most of the accounting firms used more than one type of software (usually two or three programs). The prevailing forms of accounting used by the clients of the analyzed firms were "tax book income and expenditure" and a "lump sum tax on registered income". The least frequently used form of accounting were "commercial books". The most commonly provided services were general business accounting and settlement of liabilities to the Inland Revenue and to the Social Insurance Institution.

Keywords: accounting and financial systems, software, accounting firms.